

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

V občanskoprávním řízení nese důkazní břemeno zpravidla strana, která se domáhá nápravy, tj. navrhovatel nebo žalobce.

Výjimečně může být důkazní břemeno přeneseno na žalovaného nebo odpůrce. Typickým příkladem je situace, kdy je podána žaloba z důvodu nedbalosti, pokud se ukáže, že navrhovatel nevěděl nebo neměl možnost zjistit, jak k nehodě došlo, škoda byla způsobena předmětem, nad nímž měl výlučnou kontrolu žalovaný, a škoda souvisí s tím, že žalovaný nejednal s náležitou péčí, přičemž v tomto případě se použije zásada *res ipsa loquitur* (věc mluví sama za sebe), kdy je důkazní břemeno přeneseno na žalovaného.

Navrhovatel nebo žalobce musí zpravidla podáním příslušné svědecké výpovědi prokázat všechny skutkové okolnosti, které jsou nezbytné k doložení jeho nároku.

Předpokládá se, že soud důkazy posoudí a vynese rozsudek na základě závěrů vyvozených ze skutkových okolností daného případu. Není-li soud v určitých případech schopen dospět k závěru ohledně určité skutkové okolnosti, která je důležitá pro rozhodnutí o nároku, je nutno předložený nárok, který se zakládá na této skutečnosti, zamítnout.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazů?

Existují určité skutkové okolnosti, jež není třeba dokazovat. K nim patří určité skutečnosti, které jsou nepochybné a jednoznačné a které lze považovat za „soudní znalost“. Může se jednat například o skutečnosti týkající se měrných jednotek, peněžních záležitostí, ročního kalendáře a časových rozdílů mezi zeměmi. K dalším příkladům patří skutečnosti, o nichž existuje obecné povědomí a u nichž se předpokládá, že jsou založeny na lidských zkušenostech, jako je například rostoucí počet dopravních nehod, problémy vdov s nezletilými dětmi atd. Stejně tak jsou obecně známy historické, vědecké a zeměpisné skutečnosti, které nemusí být prokázány předložením důkazů.

V určitých případech se mimoto uplatňují domněnky. Domněnkou se rozumí závěr, který lze nebo který je třeba vyvodit s ohledem na určité prokázané skutečnosti. Tyto domněnky mohou být vyvrátitelné nebo nevyvrátitelné.

Nevyvrátitelnými domněnkami jsou domněnky stanovené zákonem, které nelze vyvrátit důkazy prokazujícími opak. Nevyvrátitelné domněnky jsou však ojedinělé. Příklad je obsažen v § 14 trestního zákoníku, podle něhož se má za to, že dítě mladší 14 let nenese trestní odpovědnost za své jednání nebo opomenutí. Mnohem častější jsou vyvrátitelné domněnky. Tyto domněnky lze vyvrátit důkazy prokazujícími opak. Má se například za to, že otcem dítěte narozeného v právoplatném manželství je manžel, není-li prokázán opak.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

V občanskoprávním řízení se důkazní síla posuzuje „zvážením pravděpodobnosti“. Jinými slovy, soud konstatuje, že určitá skutečnost je prokázána, pokud se prostřednictvím důkazů přesvědčí o tom, že určitá skutečnost spíše nastala, než nenastala.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

V občanskoprávních řízeních se účastníci rozhodnou, jaká svědectví soudu předloží. Každý účastník předvolá svědky, které považuje za vhodné. Soud nemá pravomoc předvolávat svědky z vlastního podnětu bez souhlasu účastníků řízení.

2.2 Je-li návrh účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Postup je jednoduchý. Účastník řízení, který chce předvolat svědka, požádá soud o vydání soudního předvolání. Soud poté vyhotoví předvolání, které je doručeno dotyčnému svědkovi. Osoba, již bylo předvolání doručeno, má právní povinnost dostavit se k soudu v den a v čase stanoveném v předvolání.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Ve většině případů bude předvolání vydáno na žádost některého účastníka řízení. Žádost účastníka řízení o vydání předvolání může být v ojedinělých a výjimečných případech zamítnuta, pokud se ukáže, že žádost je neodůvodněná a že představuje zneužití soudního řízení.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Existují dva druhy důkazů: ústní svědectví podané u soudu a písemné nebo zdokumentované důkazy předložené soudu v listinné podobě.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Neexistují žádná ustálená pravidla, jimiž se řídí znalecké dokazování. Účastník řízení, který důkaz předkládá, by měl rozhodnout, zda znalec podá své svědectví osobně, nebo zda budou důkazy předloženy písemně.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Neexistuje žádné obecné pravidlo, které by udávalo, že určité svědectví je lepší nebo spolehlivější či přesvědčivější než jiné druhy důkazů. Veškeré důkazy předložené během soudního řízení soud posoudí na základě zvláštních okolností daného případu.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Žádná takováto pravidla neexistují.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Je-li předvolání doručeno určité osobě, která je vyzvána, aby se dostavila k soudu a podala u soudu svědectví, má tato osoba zákonnou povinnost tak učinit. Nedostavení se k soudu či odmítnutí svědecké výpovědi představuje pohrdání soudem a je odpovídajícím způsobem potrestáno.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Svědci nemohou svědectví odmítnout. Ve výjimečných případech však svědci mohou odmítnout odpovědět na určité otázky nebo předložit určité listiny z důvodu ochrany důvěrnosti informací, jako je služební tajemství.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Viz odpověď k písmenu a) výše.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V občanskoprávním řízení mohou svědectví podat všechny osoby, pokud soud nerozhodne, že určitá osoba není vzhledem ke svému mládí, mentálnímu postižení či z jiných podobných příčin schopna dostát své povinnosti vypovídat pravdivě nebo porozumět otázkám jí kladeným či poskytnout na tyto otázky rozumné odpovědi (podle § 13 zákona o důkazech).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Svědka bude během hlavního líčení vyslechnut účastníkem, který jej předvolal. Po skončení hlavního líčení bude svědek podroben křížovému výslechu ze strany druhého účastníka. Pokud se usuzuje, že je zapotřebí bližší vysvětlení určitých záležitostí, může závěrem položit otázky soud.

Svědka může podat svědeckou výpověď prostřednictvím telekonference či jiných technických prostředků, nemůže-li se dostavit k soudu osobně, pod podmínkou, že soud je schopen takovéto technické prostředky zajistit. Konkrétní uložené podmínky budou záviset na zvláštních okolnostech dané věci.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Veškeré důkazy, které jsou získány v rozporu se zákonem při porušení práv chráněných ústavou, budou ze soudního řízení vyloučeny a soud nemusí na tyto důkazy odkazovat. Typickým příkladem je nezákonný záznam osobního rozhovoru.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Prohlášení osoby, která je účastníkem řízení, se nepokládá za důkaz. Skutečnost, že toto prohlášení vydala osoba, která má přímý zájem na výsledku řízení, představuje jednu z mnoha skutečností, které soud vezme v úvahu při posuzování nebo hodnocení celkového souboru důkazů.

Poslední aktualizace: 07/12/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.